

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS
TEISĖS IR TEISĖTVARKOS KOMITETO BIURAS**

Juridinių asmenų registras Kodas 1886 05295 Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel. (8 5) 239 6796 Faksas (8 5) 239 6469
El. p. teiseskt@lrs.lt

Seimo kancleriui
Jonui Mileriui

2011-02-25 Nr. V-2011-1241
[2011-01-10 Nr. V-2011-154

Kopija
Strateginio planavimo skyriui

**DĖL 2010 M. TEISĖS IR TEISĖTVARKOS KOMITETO BIURO
VEIKLOS ATASKAITOS**

Siunčiame Jums Seimo kanceliarijos Teisės ir teisėtvarkos komiteto biuro 2010 m. veiklos ataskaitą.

PRIDEDAMA. Seimo kanceliarijos Teisės ir teisėtvarkos komiteto biuro 2010 m. veiklos ataskaita, 22 lapai.

Komiteto biuro vedėja

Dalia Komparskienė

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
TEISĖS IR TEISĖTVARKOS KOMITETO BIURO**

**2010 M. VEIKLOS STATISTINĖ INFORMACIJA
I. BENDROJI INFORMACIJA**

Seimo narių komitete skaičius		10
Biuro darbuotojų (etatų) skaičius		9 (10)
1. Įstatymų ir kitų teisės aktų projektų svarstymas		
1.1	Seimo pavedimai komitetui (<i>SPS duomenys</i>), viso	316
	iš jų: kaip pagrindiniam komitetui	206
	kaip papildomam komitetui	110
1.2	Svarstyta labai aktualių ir aktualių pasiūlymų priimti ES teisės aktus, pateikta išvadų dėl subsidarumo ir proporcingumo	15
1.3	Kitų komitetų, išskyrus ERK, prašymu ir/ar komiteto iniciatyva pateiktos išvados	10
1.4	Komiteto sprendimu ir/ar Seimo valdybos sprendimu sudarytos darbo grupės teisės aktų projektams rengti	6
1.5	Išnagrinėta pasiūlymų įstatymų ir kitų teisės aktų projektams, viso	862
	iš jų: Seimo narių ir kitų įstatymo leidybos iniciatyvos teisę turinčių asmenų	405
	piliečių, nevyriausybinių organizacijų ir kitų (<i>SPS duomenys</i>)	457
2. Posėdžiai ir klausymai		
2.1	Komiteto posėdžiai, viso	49
	iš jų: išvažiuojamieji	1
	bendri su kitais komitetais	1
2.2	Klausymai	55
3. Parlamentinė kontrolė		
3.1	Svarstyta parlamentinės kontrolės klausimų	160
4. Pareiškimų ir raštų nagrinėjimas		
4.1	Gauta pareiškimų, raštų ir kitų dokumentų (<i>PS duomenys</i>)	1072
	Gauta pareiškimų, raštų ir kitų dokumentų (<i>pagal PVKIS duomenis komitete</i>)	1786
4.2	Parengta atsakymų ir raštų (<i>PS duomenys</i>)	674
	Parengta atsakymų ir raštų (<i>pagal PVKIS duomenis komitete</i>)	996
	iš jų: komiteto iniciatyva parengta raštų	160
5. Renginiai		
5.1	Surengta konferencijų, seminarų, diskusijų, parodų ir kitų renginių	14
6. Tarptautiniai ryšiai		
6.1	Surengta vizitų	3
6.2	Priimta delegacijų	1

II. AKTUALIAUSI ATLIKTI DARBAI

1. PRIIMTI SVARBIAUSI TEISĖS AKTAI

1. 1. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 95 straipsnio pakeitimo bei papildymo, Kodekso papildymo 170(2) straipsniu ir Kodekso priedo papildymo įstatymas Nr. XI-901.

Baudžiamojo kodekso papildymo nauju 170(2) straipsniu tikslas – įgyvendinti Konstitucijos 25 straipsnio 4 dalies imperatyvą – numatyti baudžiamąją atsakomybę už su konstitucine santvarka nesuderinamų idėjų skleidimą ir dezinformaciją, kuria siekiama paneigti konstitucines vertybes, taip pat suderinti Lietuvos baudžiamojo kodekso nuostatas su ES Tarybos Pamatinio sprendimo nuostatomis. Siekiant šio tikslo, įstatyme kriminalizuoti: 1) pritarimas SSRS ir nacių Vokietijos vykdytai agresijai prieš Lietuvos Respubliką, okupacinių režimų vykdytiems genocido, nusikaltimams žmoniškumui ir karo nusikaltimams bei kitiems labai sunkiems ir sunkiems nusikaltimams, taip pat šių nusikaltimų neigimas ir menkinimas; 2) pritarimas kitiems genocido, nusikaltimams žmoniškumui ir karo nusikaltimams, nukreiptiems prieš įvairias žmonių grupes, jų neigimas ir menkinimas.

Įstatymu patobulintas šiuo metu Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse įtvirtintas apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo senaties reglamentavimas nustatant ilgesnius senaties terminus, kurie būtų adekvatūs atitinkamų kategorijų veikų sunkumui, jų daromai žalai ir valstybės bei visuomenės interesui atskleisti tokias nusikalstamas veikas net ir praėjus ilgam laiko tarpui. Tikimasi, kad priimti BK pakeitimai sudarys geresnes sąlygas siekti vieno pagrindinių baudžiamosios teisės principų įgyvendinimo – baudžiamosios atsakomybės neišvengiamumo ir neleis visuomenėje įsivyrėti nebaudžiamumo nuotaikoms, o šiuo metu plačiai paplitusi praktika, kai įtariamieji, kaltinamieji ir jų gynėjai vilkina baudžiamąjį procesą, siekdami jo trukmės iki senaties termino pabaigos, nebeteks prasmės.

1. 2. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 235 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XI-976. Įstatymo tikslas – pagerinti ikiteisminio tyrimo kokybę ir ikiteisminio tyrimo procesą, nustatyti atsakomybę asmenims ne tik už melagingus parodymus jau pradėjus ikiteisminį tyrimą ar teismo metu, tačiau ir už patį melagingą skundą, pareiškimą, pranešimą apie nusikalstamą veiką, kadangi tokių atvejų dažnėja, o asmenys, melagingai pranešę apie nusikalstamą veiką, už tai neatsako. Dėl to nukenčia ir ūkio subjektai, ir kiti asmenys, taip pat nereikalingais pareiškimais ir darbais apkraunamos ikiteisminio tyrimo įstaigos ir prokurorai, tuo tarpu, kai tą laiką galėtų skirti padarytų nusikalstamų veikų tyrimui.

1. 3. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 151(1), 153 straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatymas Nr. XI-989. Įstatymu siekiama sugriežtinti baudžiamąją atsakomybę už mažamečio asmens tvirkinimą, nes atsakomybė už kai kuriuos, pačius pavojingiausius, mažamečių asmenų tvirkinimo būdus ir formas yra neadekvačiai švelni. Šio įstatymo pataisos priimtos atsižvelgiant į visuomenės interesą, Respublikos Prezidentės bei Lietuvos Respublikos Seimo numatytus prioritetus..

1. 4. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 266, 269 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. XI-974. Įstatymo tikslas – mažinti nusikalstamų veikų, susijusių su neteisėta narkotinių ir psichotropinių medžiagų bei jų I kategorijos pirmtakų (prekursorių) apyvarta, mastus. Užkirsti kelią prekursorių kontrabandai iš Rytų į Vakarų Europą per Lietuvą. Sugriežtinti baudžiamąją atsakomybę už neteisėtą disponavimą I kategorijos pirmtakais (prekursoriais), kurie yra pagrindiniai prekursoriai gaminant sintetinius narkotikus (be kurių neįmanomas narkotikų pagaminimas).

1. 5. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 46 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XI-742, Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 39 ir 147 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XI-743, Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 20 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XI-744 ir kiti įstatymai (visas įstatymų paketas), susijęs su apskričių reforma.

1. 6. Respublikos Prezidentės Seimui pateiktas, po išsamių diskusijų ir klausymų komitete priimtas labai svarbus kovai su korupcija įstatymas - Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 67 straipsnio papildymo, 72 straipsnio pakeitimo ir kodekso papildymo 72(3) ir 189(1) straipsniais įstatymas Nr. XI-1199. Tai naujos nuostatos dėl išplėstinio turto konfiskavimo, neteisėto praturtėjimo kriminalizavimo. Šį įstatymą prioritetiniu numatė ne tik valstybės vadovė, tačiau ir Seimas, taip pat Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas, Nacionalinio saugumo komitetas, kompetentingos institucijos – Generalinė prokuratūra, Specialiųjų tyrimų tarnyba ir kitos. Šiomis baudžiamojo kodekso pataisomis įtvirtintas kompleksas priemonių, kurios leidžia plačiau taikyti turto konfiskavimą, iš kaltininko paimti visą neteisėtai gautą turtą ir baudžiamajon atsakomybėn patraukti tokį turtą įgijusius ar padėjusius nuslėpti jo kilmę asmenis. Įstatymu siekiama sudaryti sąlygas korupcinius, turtinius, ekonominius, finansinius ir kitus savanaudiškus nusikaltimus padaryti ekonomiškai nenaudingus ir todėl mažiau patrauklius nusikalsti linkusiems asmenims, pakirsti pavienių asmenų ir nusikalstamų organizacijų potencialą daryti naujas nusikalstamas veikas, taip mažinti jų paplitimą ir valstybei bei visuomenei daromą žalą.

Kartu su aukščiau minėtu įstatymu priimti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 91, 94 straipsnių pakeitimo ir kodekso papildymo 168(1) straipsniu įstatymas Nr. XI-1200, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 198, 199, 238, 279, 283 straipsnių papildymo ir kodekso papildymo 199(1) straipsniu įstatymas Nr. XI-1200. Baudžiamojo proceso kodekso pakeitimai pagerins korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų išaiškinamumą, palengvins išsamų ir objektyvų tokių veikų ištyrimą, įrodymų rinkimą ir sumažins asmenų, kaltinamų korupciniais nusikaltimais, tačiau baudžiamosios atsakomybės išvengiančių dėl nepakankamų įrodymų, skaičių. Be to, įgyvendinta valstybės pareiga ginti sąmoningus piliečius, apsisprendusius pasielgti taip, kaip skatina valstybė – pranešti apie jiems žinomus korupcijos atvejus, todėl išplėsti anonimiškumo taikymo pagrindai.

1. 7. Priimti baudžiamojo proceso kodekso pakeitimai (įstatymas Nr. XI-1240) dėl visos ikiteisminio tyrimo medžiagos su kaltinamuoju aktu perdavimo teismui, kuriam ta byla teisinga. Pataisa siekta įgyvendinti konstitucinę nuostatą, kad teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismas, ir tik teismas vertina, kokie įrodymai reikalingi priimant nuosprendį.

1. 8. Priimtas baudžiamojo proceso kodekso 165 straipsnio pakeitimo įstatymas NR. XI-1264 dėl valstybės saugumo departamento (toliau- VSD), siekiant išgryninti VSD vykdomas funkcijas. VSD suteikta ikiteisminio tyrimo funkcija buvo papildoma funkcija, kuri, priešingai, nei buvo tikėtasi, nepadėjo VSD įgyvendinti jos pagrindinių funkcijų, tai yra žvalgybos ir kontržvalgybos, kryptingam bei nuosekliam vystymuisi, kadangi baudžiamojo persekiojimo (ikiteisminio tyrimo) funkcija neretai užgoždavo VSD pagrindinių funkcijų vykdymą.

1. 9. Priimtos Baudžiamojo proceso kodekso pataisos (Nr. XI-1269), kad būtų galima ikiteisminio tyrimo pabaiga įtariamam nusikalstamos veikos padarymu užsienio valstybės piliečiui, esančiam ne Lietuvos Respublikos teritorijoje, taip pat užtikrinant žmogaus teises ir sklandų, greitesnį baudžiamąjį procesą ikiteisminio tyrimo kokybę. Įsigaliojus įstatymo pataisoms, galima užbaigti ikiteisminį tyrimą ir įgyvendinti bylų procesą kaltinamajam nedalyvaujant, ypač dėl tų asmenų, kurie negyvena Lietuvos Respublikoje, tačiau įtariamai įvykdę nusikaltimus 1991 m. sausio 13 d. įvykių metu ar Medininkuose.

1. 10. Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 22 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. XI-855. Kilo būtinybė nustatyti naują teisinį reguliavimą prokuratūros sistemoje. Seimo valdyba 2010 m. sausio 15 d. sprendimu Nr. SV-S-534 sudarė darbo grupę prokuratūros darbui gerinti ir vietai valstybės institucijų sistemoje nustatyti ir pavedė parengti įstatymo projektą. Darbo grupės įstatymo projekto esminės nuostatos buvo sujungtos su Seimo nario R. Žemaitaičio projektu XIP-2055. Priimtame įstatyme nustatyta generalinio prokuroro 5 metų kadencija, taip pat generalinio prokuroro, jo pavaduotojų skyrimo ir atleidimo tvarka, įgaliojimų pasibaigimo ar atleidimo iš darbo pagrindai.

1. 11. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos prokuratūros 2009 metų veiklos ataskaitos“ Nr. XI-890. Šiuo nutarimu Seimas pritarė prokuratūros veiklos metinei ataskaitai, taip pat nustatė Lietuvos Respublikos prokuratūros 2010–2011 metų prioritetines veiklos kryptis.

1. 12. Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo Nr. XI-1196 (toliau – Įstatymas) tikslas – užtikrinti nuoseklesnį, aiškesnį, juridinės technikos reikalavimus labiau atitinkantį pilietybės santykių teisinį reguliavimą. Įstatyme aiškiau apibrėžtos teisinės sąvokos, susijusios su pilietybės santykių reguliavimu, įtvirtinti pagrindiniai pilietybės principai, patikslinti Lietuvos Respublikos pilietybės įgijimo ir netekimo pagrindai, sąlygos bei tvarka, daug aiškiau apibrėžti atvejai, kai Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir kitos valstybės pilietis.

Įstatymo 7 straipsnyje nustatyta, kad Lietuvos Respublikos pilietis gali būti kartu ir kitos valstybės pilietis, jeigu jis atitinka bent vieną iš šių sąlygų:

- 1) Lietuvos Respublikos pilietybę ir kitos valstybės pilietybę įgijo gimdamas ir jam nėra sukakę 21 metai;
- 2) yra asmuo, išstremtas iš okupuotos Lietuvos Respublikos iki 1990 m. kovo 11 d. ir įgijęs kitos valstybės pilietybę;
- 3) yra asmuo, pasitraukęs iš Lietuvos iki 1990 m. kovo 11 d. ir įgijęs kitos valstybės pilietybę;
- 4) yra šio straipsnio 2 ar 3 punkte nurodyto asmens palikuonis;

5) sudarydamas santuoką su kitos valstybės piliečiu dėl to savaime (*ipso facto*) įgijo tos valstybės pilietybę;

6) yra asmuo, kuriam nesukako 21 metai, jeigu jis yra įvaikintas Lietuvos Respublikos piliečių (piliečio) iki tol, kol jam sukako 18 metų, ir dėl to įgijęs Lietuvos Respublikos pilietybę pagal šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalį;

7) yra asmuo, kuriam nesukako 21 metai, jeigu jį, Lietuvos Respublikos pilietį, iki kol jam sukako 18 metų, įvaikino kitos valstybės piliečiai (pilietis) ir dėl to jis įgijo kitos valstybės pilietybę;

8) Lietuvos Respublikos pilietybę įgijo išimties tvarka, būdamas kitos valstybės pilietis;

9) Lietuvos Respublikos pilietybę įgijo turėdamas pabėgėlio statusą Lietuvos Respublikoje.

Įstatyme įtvirtinamas naujas institutas – pilietybės įgijimas supaprastinta tvarka. Įstatymo projekto 10 straipsnyje nustatyta, kad lietuvių kilmės asmenys, niekada neturėję Lietuvos Respublikos pilietybės, turi teisę supaprastinta tvarka įgyti Lietuvos Respublikos pilietybę, neatsižvelgiant į tai, kokioje valstybėje – Lietuvos Respublikoje ar kitoje valstybėje – jie nuolat gyvena. Įstatymo 9 straipsnyje numatytas Lietuvos Respublikos pilietybės atkūrimo institutas. Asmenys, iki 1940 m. birželio 15 d. turėję Lietuvos Respublikos pilietybę, ir jų palikuonys, kurie iki šio įstatymo įsigaliojimo nėra įgiję Lietuvos Respublikos pilietybės, turi neterminuotą teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę, nepriklausomai nuo to, kokioje valstybėje jie nuolat gyvena. Įstatymo 23 straipsnyje išsamiau reglamentuojamas priesaikos institutas, nustatant, kad priesaiką Lietuvos Respublikai priima ne vidaus reikalų ministro įgaliotas asmuo, kaip tai buvo iki šiol galiojančiame Pilietybės įstatyme, bet vidaus reikalų ministras ar viceministras. Tuo siekiama padidinti tikrąją priesaikos Lietuvos Respublikai svarbą ir reikšmę. Įstatymo VI skyriuje aiškiai reglamentuojami Lietuvos Respublikos pilietybės klausimus nagrinėjančių ir sprendžiančių institucijų įgaliojimai, o VII skyriuje – prašymų dėl Lietuvos Respublikos pilietybės reikalavimai ir nagrinėjimo tvarka.

1. 13. Komitete įvykus diskusijoms ir penkiems komiteto klausymams, 2010 m. Seimo V (rudens) sesijoje priimti Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatymas Nr. XI-1253 ir Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.886 straipsnio pakeitimo ir 6.887, 6.888, 6.889, 6.890, 6.891 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymas Nr. XI-1254.

Minėtais įstatymais į Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę perkelta 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių ir panaikinančios Tarybos direktyvą 87/102/EEB nuostatos, kurios tikslas yra suderinti valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su vartojimo kredito sutartimis, tam tikrus aspektus.

1. 14. Priimtu naujos redakcijos Lietuvos Respublikos patentų įstatymu Nr. XI-1261 papildytas ir pakeistas Patentų įstatymas, atsižvelgiant į Patentų teisės sutarties nuostatas, kurias būtina įgyvendinti nacionalinėje teisėje valstybei tampant Patentų teisės sutarties valstybe nare. Atsižvelgiant į nuo Patentų įstatymo priėmimo 1994 m. pasikeitusias teisinės, ekonomines ir socialines sąlygas, teikiamu Projektu taip pat siekiama naujai sureguliuoti teisinius santykius, susijusius su išradimų teisine apsauga.

Taip pat priimtas ir Lietuvos Respublikos Patentų įstatymą lydintis Lietuvos Respublikos Mokesčių už pramoninės nuosavybės objektų registravimą įstatymo 1 priedėlio pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. XI-1262.

1. 15. Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 15, 16, 18, 20, 46, 137 straipsnių pakeitimo, aštuonioliktojo skirsnio ir 128, 144 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymas Nr. XI-1143 ir Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 30², 226, 232, 232¹, 239, 239³, 241, 241¹, 246¹, 246², 246⁷, 249, 259, 260, 261, 262, 282, 313 straipsnių ir dvidešimt trečiojo skirsnio pakeitimo, kodekso papildymo 257¹, 260¹, 260² straipsniais, dvidešimt trečiuoju¹ ir dvidešimt trečiuoju² skirsniais įstatymas Nr. XI-1142.

Nuo 2011 m. sausio 1 d. įsigaliojusiais įstatymais perduodamas skundų dėl nutarimų administracinių teisės pažeidimų bylose nagrinėjimas bendrosios kompetencijos teismams. Įstatymais įteisinamas administracinio nurodymo institutas, supaprastinant administracinių teisės pažeidimų bylų ištyrimą ir nagrinėjimą, kai pažeidėjas neginčija pažeidimo fakto, kvalifikacijos, savo kaltės, o pažeidimas yra mažesnio pavojingumo, jam už pažeidimą gresia ne griežtesnė administracinė nuobauda nei piniginė bauda, kuri yra ne didesnė nei 3 000 litų, pažeidimas padarytas pirmą kartą ir juo nepadarytas turtinis nuostolis. Tokiems pažeidėjams leidžiama sumokėti tik pusę sankcijoje numatytos minimalios piniginės baudos sumos. Supaprastinamas Kelių eismo taisyklių pažeidimų, susijusių su transporto priemonių stovėjimu netinkamose vietose, fiksavimas ir administracinių nurodymų dėl jų padarymo surašymas tais atvejais, kai pažeidimas fiksuojamas ne pažeidėjo akivaizdoje. Įstatymais pailginamas skundo dėl nutarimo administracinio teisės pažeidimo byloje padavimo terminas.

Kartu priimtas (kaip lydintysis) Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 20 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XI-1144, numatantis pareigą juridinio asmens vadovui pranešti duomenis apie asmenį, kuris tam tikru metu naudojo juridiniam asmeniui priklausančią transporto priemonę. Jei juridinio asmens vadovas nepateiks šių duomenų, jis bus traukiamas administracinėn atsakomybėn pagal ATPK 133¹ straipsnį už transporto priemonės savininko (valdytojo) pareigų neatlikimą.

Kartu priimtas (kaip lydintysis) Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 12, 15, 23 ir 31 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XI-1145. Numatyta, kad bendrosios kompetencijos teismai nagrinėja administracinių teisės pažeidimų bylas, taip pat įtvirtinta apylinkės teismus numatyti pirmąją instanciją visose administracinių teisės pažeidimų bylose. Iš Teismų įstatymo išbraukta nuostata, nustatanti, kad Vyriausiasis administracinis teismas yra apeliacinė instancija administracinių teisės pažeidimų byloms dėl apylinkių teismų nutarimų.

1. 16. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 5, 21, 26, 27, 29, 35, 51²², 87⁷, 89¹, 116, 123, 124¹, 125, 127, 130², 131, 133¹, 167¹, 167², 172²³, 185, 187⁸, 191, 192, 192¹, 197¹, 221, 222, 225, 226, 231, 239, 241³, 241⁴, 259, 259¹, 260, 260², 262, 263, 264, 266, 267, 268, 269, 271, 272, 276, 282, 288, 304, 306, 308, 313, 314, 320, 326, 329, 334, 336, 337, 338¹ straipsnių pakeitimo ir papildymo, 124⁴, 132¹, 197, 315 straipsnių pripažinimo netekusiais galios ir kodekso papildymo 115⁴, 124⁵, 124⁶, 192² straipsniais įstatymas Nr. XI-1223. Šis įstatymas apjungė kelis įstatymų projektus: Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 5, 21, 29, 35,

51²², 87⁷ 89¹, 116, 124¹, 125, 127, 130², 167², 172²³, 185, 191, 192, 192¹, 226, 231, 239, 241³, 241⁴, 259¹, 262, 263, 266, 268, 269, 272, 276, 282, 288, 293, 295, 304, 308, 313, 314, 320, 326, 329, 334, 336, 337 IR 338¹ straipsnių pakeitimo ir papildymo, 197¹ straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir kodekso papildymo 115⁴ ir 192² straipsniais įstatymo projektą Nr. XIP-2012, Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 30(2), 133(1), 262, 272, 286, 295, 304, 306, 313 ir 314 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą Nr. XIP-923; Administracinių teisės pažeidimų kodekso 5, 124(1), 221, 259(1), 262 ir 269 straipsnių pakeitimo, papildymo 124(5) straipsniu ir 132(1) straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektą Nr. XIP-850; Administracinių teisės pažeidimų kodekso 259¹, 264, 269 straipsnių pakeitimo ir 124(4) straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektą Nr. XIP-509; Administracinių teisės pažeidimų kodekso 30², 35, 124, 124¹, 131, 225, 256, 259¹, 262, 267, 269, 282 ir 320 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 16¹, 124⁵, 124⁶, 232³ ir 273¹ straipsniais įstatymo projektą Nr. XIP-627.

Priimtu įstatymu nustatyta supaprastinta administracinių teisės pažeidimų bylų teiseną dėl pažeidimų, užfiksuotų stacionariomis greičio matavimo ir fiksavimo sistemomis, siekiant užtikrinti, kad transporto priemonių savininkai neturėtų galimybės išvengti administracinės atsakomybės už pažeidimus, kuriuos fiksuoja minėtos priemonės, paskirtos nuobaudos pasiektų nustatytus nuobaudų tikslus ir darytų teigiamą įtaką eismo saugumo situacijai šalyje.

Savivaldybių vykdomosioms institucijoms ir jų įgaliotiems pareigūnams suteikiama teisė surašyti administracinių teisės pažeidimų protokolus už transporto priemonių stovėjimą nesilaikant kelio ženklų ar ženklinimo, Kelių eismo taisyklėse nustatytos transporto priemonių stovėjimo tvarkos tose vietose, kur yra stovėjimo automatai arba atitinkamai mokamo stovėjimo ženklai, nesilaikymą, nagrinėti administracinių teisės pažeidimų bylas ir skirti administracines nuobaudas už padarytus minėtus administracinius teisės pažeidimus. Įstatymu yra suderinamos Administracinių teisės pažeidimų kodekso nuostatos, reglamentuojančios priverstinai nuvežtų transporto priemonių negražinimo atvejus su Konstitucinio Teismo nutarimu šiuo klausimu. Nuo 2011 m. liepos 1 d. įsigaliojus įstatymo atitinkamoms nuostatomis, bus atsisakoma neefektyvios ir neracionalios vienos iš administracinių teisės pažeidimų bylų teisenos užtikrinimo priemonių – transporto priemonės važiuoklės užblokavimo specialiu įtaisu.

Priimtu įstatymu taip pat sprendžiama visa eilė svarbių klausimų - išplečiami nemokamų viešųjų darbų, kaip alternatyvios administracinės nuobaudos, taikymo pagrindai, siekiama užkirsti kelią pernelyg plačiam administracinio arešto nuobaudos taikymui, taip pat tokiu būdu siekiant išvengti administracinės nuobaudos neveiksmingumo tam tikrų pažeidėjų kategorijų atžvilgiu, keičiamos baudos keitimo į viešuosius darbus proporcijos, kad jos atitiktų šių dienų finansines ekonomines sąlygas. Įstatyme įtvirtinta galimybė teismui nustatyti administracinį areštą pažeidėjui atlikti tik poilsio dienomis. Įstatymu taip pat nustatomos garantijos, kad administracinė atsakomybėn traukiamo asmens, taip pat liudytojo administracinių teisės pažeidimų bylose padėtis nebūtų blogesnė nei asmens, traukiamo baudžiamojon atsakomybėn. Įstatyme yra padidintos sankcijos už perdavimą ar bandymą perduoti Lietuvos Respublikos įstatymų ar kitų teisės aktų uždraustus daiktus asmenims, esantiems laisvės atėmimo vietose.

Be to, įstatyme taip pat nustatyta administracinė atsakomybė oro vežėjams ir civilinių orlaivių naudotojams už reikalavimų dėl civilinės atsakomybės draudimo už žalą, padarytą keleiviams, bagažui, kroviniams bei tretiesiems asmenims, nesilaikymą; sugriežtintos sankcijos už saugaus elgesio vandenyje ir ant ledo taisyklių nesilaikymą; diferencijuojama atsakomybė už genetiškai modifikuotų augalų pasėlių auginimo reikalavimų pažeidimus taip, kad sankcijos būtų diferencijuojamos pagal pažeidimų tipą ir mastą, numatant griežtesnę atsakomybę už stambaus masto pažeidimą.

Kartu su šiuo apjungtu įstatymo projektu buvo priimtas ir lydintysis Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 20 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XI-1224, kurio tikslas užtikrinant viešąją tvarką ir visuomenės saugumą, suteikta savivaldybių vykdomosioms institucijoms ir jų įgaliotiems pareigūnams teisė dalyvauti užtikrinant eismo saugumą savivaldybės teritorijoje ir teisės pažeidimo išaiškinimo tikslu gauti iš asmenų duomenis.

1. 17. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 51², 158¹, 159, 159¹, 159², 189¹, 189², 189⁴, 189¹³, 189¹⁵, 221, 222, 224, 239², 239⁴, 242, 246³, 259¹ straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 159³, 159⁴, 159⁵, 159⁶ IR 189¹⁶ straipsniu įstatymas Nr. XI-1036.

Įstatymo nuostatomis derinamos Administracinių teisės pažeidimų kodekso ir Statybos įstatymuose vartojamos sąvokos, aiškiai diferencijuojamos baudos, skiriamos už savavališkas statybas, atsisakoma baudų už statinio naudojimą nebaigus statybos, papildomas kodeksas nuostatomis dėl baudų už statinio ekspertizės atlikimą pažeidžiant teisės aktus, baudomis už teritorijų planavimo dokumentų procedūrų pažeidimus.

1. 18. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 56 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XI-857. Įstatyme tikslinama ATPK 56 straipsnio 12 dalis, nustatant administracinę atsakomybę už Europos Sąjungos valstybių narių teritorinės jūros, įskaitant tarptautinei laivybai naudojamus sąsiaurius, kuriuose Europos Sąjungos valstybės narės turi jurisdikciją, ir Europos Sąjungos valstybių narių vidaus vandenų, įskaitant uostus, teršimą iš laivų pažeidžiant Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių reikalavimus, nustatytus MARPOL 73/78 ir Helsinkio konvencijų. Įstatymo priėmimas svarbus, nes buvo gautas Europos komisijos paklausimas dėl atitikties ES teisei.

1. 19. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 207(8), 207(9), 207(10), 224, 259(1) straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 207(12), 207(13) straipsniais įstatymas Nr. XI-820, kurio nuostatomis aiškiau reglamentuota atsakomybė už politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo tvarkos pažeidimus.

1. 20. Lietuvos Respublikos operatyvinės veiklos įstatymo 15 straipsnio pakeitimo įstatymas Nr. XI- 957, Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo 2, 6, 8, 14, 54, 55 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. XP-958, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo 4, 5, 7 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. XI-959, Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo 17 straipsnio papildymo įstatymas XI-960,

Šių susijusių projektų tikslas yra užtikrinti operatyvinės veiklos slaptiesiems dalyviams, kuriems pagal su jais sudarytas rašytines slapto bendradarbiavimo sutartis mokamas atlygis, socialines garantijas.

2. KOMITETE APSVARSTYTI SVARBŪS TEISĖS AKTAI

2. 1. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 74, 84, 112 ir 116 straipsnių papildymo įstatymo projektas Nr. XP-2539(2), kurio tikslas yra padaryti Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo teisėjų skyrimo bei pašalinimo iš pareigų procesą atsakingesnį ir suteikti jam didesnės konstitucinės svarbos. Priėmus įstatymo projektą, Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo teisėjus bei pirmininką skirtų ir atleistų Seimas Respublikos Prezidento teikimu.

2. 2. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 84¹, 237 ir 242 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. 1386 ES, kuriuo siekiama įgyvendinti Europos Sąjungos teisės aktus, kurių nuostatų neapima Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 84¹ straipsnyje numatyta atsakomybė už cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo reikalavimų pažeidimus.

Šis įstatymo projektas komitete buvo apsvarstytas ir Seimui pateiktas patobulintas projektas. Seime nuspręsta daryti pertrauką šio projekto svarstyme Seime ir grąžinti įstatymo projektą iš naujo svarstyti komitetui. Projektas bus svarstomas 2011 m. Seimo pavasario (VI) sesijoje.

2. 3. Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso papildymo 112(9), 112(10) straipsniais ir 227, 262 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIP-1000 ES, kuriuo siekiama užtikrinti 2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1371/2007 dėl geležinkelių keleivių teisių ir pareigų 32 straipsnio įgyvendinimą ir tinkamą bei operatyvią keleivinių traukinių kontrolę, palengvinti administracinių teisės pažeidimų bylų administravimą, nustatant papildomus atvejus, kai administracinių teisės pažeidimų protokolai nesurašomi.

3. PARLAMENTINĖS KONTROLĖS DARBAI

3. 1. Teisės ir teisėtvarkos komitetas, įgyvendindamas parlamentinės kontrolės funkciją, 2010 m. balandžio 16 d. surengė posėdį Lietuvos Respublikos pataisos įstaigų problemoms aptarti dėl augančio įkalintųjų skaičiaus, sumažėjusio finansavimo pataisos įstaigoms, pataisos inspekcijų sistemos veiklos, amnestijos galimybių, probacijos koncepcijos bei kitais aktualiais klausimais.

Lietuvos Respublikos teisingumo ministras Remigijus Šimašius pasisakė aktualiais probacijos klausimais. Vyko diskusija dėl naujo Probacijos įstatymo nuostatų, probacijos sistemos tobulinimo.

Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos direktorius Saulius Vitkūnas pristatė Bausmių vykdymo sistemos aktualijas ir problemas.

Šioje diskusijoje dalyvavo: Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto nariai, Seimo kanceliarijos Teisės ir teisėtvarkos komiteto biuro tarnautojai, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos, Lietuvos Respublikos pataisos įstaigų vadovai, Pataisos inspekcijų darbuotojų profesinės sąjungos atstovai.

3.2. 2010 m. balandžio 21 d. Nacionalinio saugumo ir gynybos ir Teisės ir teisėtvarkos komitetai surengė bendrą diskusiją „Dėl išplėstinio turto konfiskavimo ir kitų priemonių kovoje su neteisėtu praturtėjimu“. Diskusijoje dalyvavo Seimo nariai, Respublikos Prezidento atstovai, teismų atstovai, Teisingumo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Generalinės prokuratūros, Specialiųjų tyrimų tarnybos, Valstybinės mokesčių tarnybos ir kitų kompetentingų institucijų atstovai, kiti teisės mokslininkai ir praktikai. Diskusijoje buvo aptariamasi Specialiųjų tyrimų tarnybos parengtos Baudžiamojo kodekso pataisos dėl išplėstinio turto ir neteisėto praturtėjimo. Idėjai buvo pritarta, tačiau nuspręsta toliau tobulinti projektą bei telkti teisinius instrumentus bei visų bendras jėgas ir žinias kovai su korupcija bei pratęsti diskusiją rudens sesijos pradžioje.

3.3. Teisės ir teisėtvarkos komitetas, įgyvendindamas parlamentinės kontrolės funkciją, 2010 m. balandžio 22 d. komiteto posėdyje iš klausė l. e. p. generalinio prokuroro Raimondo Petrausko pristatytą Lietuvos Respublikos prokuratūros 2009 metų veiklos ataskaitą. Tai viena iš Seimui atskaitingų institucijų, kuri, vadovaudamasi Prokuratūros įstatymu, kasmet teikia ataskaitas Seimui. Teisės ir teisėtvarkos komiteto veiklos kryptyse (Seimo statuto 67 straipsnio 10 punkte) nustatyta, kad Komiteto viena iš veiklos krypčių - rengti ir teikti Seimui išvadas bei rekomendacijas dėl prokuratūros ir kitų teisėsaugos institucijų veiklos. Komitetas iš klausė ir pritarė prokuratūros veiklos metinei ataskaitai, taip pat nustatė Lietuvos Respublikos prokuratūros 2010–2011 metų prioritetines veiklos kryptis.

3.4. 2010 m. balandžio 23 d. Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas ir Antikorupcijos komisija (toliau – Komisija) surengė išvažiuojamąjį posėdį Policijos departamente prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – PD prie VRM), kurio metu buvo susipažinta su naujausiomis techninėmis galimybėmis nustatyti padarytus teisės pažeidimus tiek keliuose, tiek kitoje viešojoje erdvėje, taip pat galimybėmis kontroliuoti pačius policijos pareigūnus.

Policijos generalinio komisaro pavaduotojas Algirdas Stončaitis pristatė Seimo 2006 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. X-1010 (Žin., 2006, Nr. 144-5466) patvirtintos Lietuvos policijos sistemos plėtros programos (toliau – Plėtros programa) įgyvendinimo problemas. Plėtros programos 24 punkte numatyta, kad jos įgyvendinimo terminas yra iki 2011 m., o Plėtros programos priede numatytas preliminarų lėšų, reikalingų jai įgyvendinti, poreikis 2007–2011 m. Algirdas Stončaitis atkreipė Komiteto ir Komisijos atstovų dėmesį, kad dėl sunkios valstybės finansinės padėties Plėtros programai įgyvendinti skiriama ženkliai mažiau valstybės biudžeto lėšų nei buvo numatyta, todėl siekiant įgyvendinti šioje programoje numatytus tikslus, uždavinius ir priemones, būtina pratęsti jos įgyvendinimo terminą iki 2015 m., o 2009-2011 m. negautas lėšas Plėtros programai įgyvendinti perkelti į 2012-2015 m. Įvertindami Plėtros programos reikšmę ir problemų mastą, Komiteto ir Komisijos atstovai nutarė inicijuoti Seimo nutarimo „Dėl Lietuvos policijos sistemos plėtros programos patvirtinimo“ pakeitimo projekto svarstymo procedūrą Seime.

Policijos generalinio komisaro pavaduotojas Saulius Skvernelis pristatė problemas, susijusias su transporto priemonių savininkų atsakomybe. Posėdžio dalyviai sutarė, kad šias problemas iš dalies išspręstų Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 30², 133¹, 262, 272, 286, 295, 304, 306, 313 ir 314 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto (toliau – projektas), kuris parengtas siekiant įgyvendinti Saugaus eismo gerinimo keliuose programos, patvirtintos

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. spalio 31 d. nutarimu Nr. 1171 (Žin., 2007, Nr. 115-4706), nuostatas, priėmimas. Projekto uždaviniai – nustatant supaprastintą administracinių teisės pažeidimų bylų teiseną dėl pažeidimų, užfiksuotų stacionariomis greičio matavimo ir fiksavimo sistemomis, užtikrinti, kad transporto priemonių savininkai neturėtų galimybės išvengti administracinės atsakomybės už pažeidimus, kuriuos fiksuoja stacionarios greičio matavimo ir fiksavimo sistemos, paskirtos nuobaudos pasiektų nustatytus nuobaudų tikslus ir daryti teigiamą įtaką eismo saugumo situacijai šalyje. Komiteto ir Komisijos atstovai nutarė kuo greičiau svarstyti šį projektą Seimo pavasario sesijoje.

PD prie VRM Kriminalinės policijos valdybos viršininkas Eugenijus Ušinskas trumpai pristatė antikorupcines priemones, taikomas policijos sistemoje. Vyko diskusija dėl galimybės sudaryti teisinės prielaidas tikrinti policijos, taip pat ir kitų teisėsaugos institucijų pareigūnų lojalumą, įteisinti išplėstinį turto, kuris įgytas nusikalstamu būdu, konfiskavimą, daugiau dėmesio skirti visuomenės antikorupciniam švietimui.

3. 5. Teisės ir teisėtvarkos komitete 2010 m. balandžio 30 d. įvyko posėdis, skirtas Europos žmogaus teisių teismo (toliau – Teismas) sprendimams prieš Lietuvą, jų vykdymo problematikai ir kitiems susijusiems klausimams aptarti.

Posėdyje dalyvavo Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovė Teisme Elvyra Baltutytė (toliau – Vyriausybės atstovė), Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Lietuvos apeliacinio teismo, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo, Generalinės prokuratūros, Teisingumo, Vidaus reikalų ministerijų, Kalėjų departamento prie Teisingumo ministerijos, Policijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos, kitų institucijų atstovai.

Posėdžio metu savo veiklą pristatė Vyriausybės atstovė Elvyra Baltutytė, buvo analizuojami Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau Konvencija) pažeidimų prevencijos klausimai, Teismo sprendimai bei jų vykdymo problemos ir su tuo susiję teisėkūros klausimai, aptarti teisėsaugos institucijų veikloje dažniausiai nustatomi Konvencijos pažeidimai.

Posėdžio metu buvo pastebėta, kad keletą pastarųjų metų stebima aiški tendencija – didėja skundų prieš Lietuvą Teisme apimtis, jų turinys tampa vis sudėtingesnis teisiniu požiūriu. Pagal Konvenciją Lietuva privalo vykdyti Teismo priimtus sprendimus. Buvo pažymėta, kad siekiant įgyvendinti Teismo sprendimą ir prevenciškai užkirsti kelią būsimiems pažeidimams yra būtina priimti ne tik individualias, tačiau ir bendrąsias priemones. Be to, yra labai svarbu skirti ypatingą dėmesį konstruktyviam bendradarbiavimui su Lietuvos teismais. Vyriausybės atstovė pažymėjo, kad informuodama teismus apie naujus Teismo sprendimus byloje prieš Lietuvą, ji siekia ne tik atkreipti teismų dėmesį į nustatytus pažeidimus ir jų priežastis, bet ir į tai, kad didžiąja dalimi nuo vidaus teismų požiūrio ir aktyvumo priklauso Konvencijos taikymo nacionaliniu lygmeniu sėkmė. Buvo pažymėta, kad pastaruoju metu Lietuvos teismų praktikoje vis labiau atsižvelgiama į Konvencijos nuostatas.

Posėdžio metu buvo nagrinėta, su kokiomis naujomis ir pasikartojančiomis Konvencijos įgyvendinimo problemomis yra susiduriama Lietuvoje. Viena iš tokių problemų teisėsaugos srityje – tai yra sąlygos policijos areštinėse ir tardymo izoliatoriuose. Žeminančių žmogaus orumą,

nežmoniškų ir kankinančių sąlygų laisvės atėmimo vietose klausimas itin dažnai keliamas bylose prieš Lietuvą. Tačiau Vyriausybės atstovė pažymėjo, kad tai iš esmės yra ne tiek teisėkūros, kiek teisės taikymo problema. Ji pastebėjo, kad Europos komitetas prieš kankinimą ir kitokią žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą Lietuvos atžvilgiu daugeliu aspektų išreiškė susirūpinimą, o į šio Komiteto išvadas atsižvelgia Teismas priimdamas sprendimus.

Vyriausybės atstovė taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad problemų kelia ir Teismo byloje *Žičkus prieš Lietuvą* priimto sprendimo vykdymas. Šiuo sprendimu Lietuvos Respublikos asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, registracijos, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusiųjų apsaugos įstatyme nustatyti apribojimai pareiškėjui įsidarbinti privataus sektoriaus srityse buvo pripažinti neproporcingais ir konstatuoti Konvencijos 14 ir 8 straipsnių pažeidimai. Vykdant Teismo sprendimą atitinkami apribojimai turėtų būti panaikinti. Buvo pažymėta, kad Seime yra registruotas įstatymo „Dėl asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis registracijos, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusiųjų apsaugos įstatymo pakeitimo“ projektas Nr. XIP-571 ir, nors jame vis dėlto lieka tam tikrų darbinės veiklos privačiame sektoriuje apribojimų asmenims, kurie buvo pripažinti slapta bendradarbiavę su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, tačiau tokia įstatymo formuluotė Konvencijos požiūriu yra tinkama, todėl yra labai reikalinga, kad šis įstatymas būtų greičiau priimtas.

Komiteto nariai uždavė nemažai klausimų, susijusių su operatyvinės informacijos naudojimu. Vyriausybės atstovė pažymėjo, kad byloje *Drakšas prieš Lietuvą* yra keliamas telefoninių pokalbių pasiklausymo teisėtumo bei galimybės skusti tokias priemones klausimas. Atkreiptas dėmesys, kad pagal teismo praktiką rengiant operatyvinę veiklą reguliuojančių teisės aktų projektus būtina nustatyti minimalius reikalavimus vidaus teisei, kad ji apsaugotų asmenį nuo valstybės institucijų piktnaudžiavimo valdžia. Kadangi šioje byloje keliamas valstybės pozityvių pareigų užtikrinimo klausimas, atsižvelgiant į tai, jog valstybės institucijos neužtikrino pareiškėjo telefoninių pokalbių įrašų, kurie neaiškiomis aplinkybėmis nutekėjo žiniasklaidai, konfidencialumo, turėtų būti nustatyta išlaptintos operatyvinės informacijos pateikimo valstybės institucijoms ir pareigūnams tvarka. Be to, Vyriausybės atstovė pažymėjo, kad Teismas labai griežtai vertina slaptos informacijos naudojimą procese.

Posėdžio metu taip pat nemažas dėmesys buvo skirtas nusikalstamu būdu įgyto turto konfiskavimo klausimams. Buvo diskutuota apie tai, kad trečiųjų asmenų nuosavybės teisės jų turto konfiskavimo atveju turėtų būti užtikrintos geriau, jei egzistuotų aiškus trečiųjų asmenų turto konfiskavimo tvarkos reglamentavimas. Ypač reikėtų atkreipti dėmesį į trečiųjų asmenų, kurių turtas buvo konfiskuotas pagal Baudžiamojo kodekso 72 straipsnį galimybę ginti savo nuosavybės teises teisme, kai tokie asmenys nėra įtraukti į baudžiamąjį procesą. Kalbant apie trečiųjų asmenų, kaip sąžiningų įgijėjų, turto sunaikinimo klausimą, Vyriausybės atstovė pažymėjo teisingo kompensavimo užtikrinimo svarbą.

3.6. Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas, įgyvendindamas parlamentinę kontrolės funkciją, 2010 m. rugsėjo 24 d. diskutavo apie asmens sveikatos priežiūros įstaigose patvirtintų testamentų registravimo ir saugojimo tvarkos ir notaro tvirtinamų nekilnojamojo turto sandorių teisinės registracijos VI Registrų centre klausimų problematiką. Komiteto surengtame pasitarime

dalyvavo Seimo kanceliarijos Sveikatos reikalų komiteto biuro, Teisingumo ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos, Valstybinės medicininio audito inspekcijos prie Sveikatos apsaugos ministerijos, Lietuvos notarų rūmų ir Lietuvos antstolių rūmų atstovai.

Pasitarime buvo diskutuota, kaip turėtų būti užtikrinta asmens sveikatos priežiūros įstaigose patvirtintų testamentų registravimo ir saugojimo tvarka, keliais egzemplioriais ir kaip turėtų būti sudaromi tokie testamentai, kaip spręsti gydytojų kvalifikacijos, prireikus parengti šiuos dokumentus, problemą. Buvo nuspręsta, kad šiuo metu nėra aiškaus ir detalaus teisinio reguliavimo šioje srityje: 1999 m. liepos 12 d. Sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. 322 patvirtinta Asmens sveikatos priežiūros įstaigose patvirtintų testamentų registravimo ir saugojimo tvarka yra nepakankamai detali ir aiški, be to, joje yra vadovaujamas šiuo metu jau negaliojančiomis Civilinio kodekso nuostatomis. Buvo nutarta, kad turėtų būti parengta aiški ir detali ne tik oficialiesiems testamentams prilyginamų testamentų, bet ir kitų, notarų patvirtintiems prilyginamų sandorių, patvirtintų gydymo įstaigų, sanatorių vyriausiųjų arba budinčiųjų gydytojų, senelių namų (globos įstaigų) direktorių ir vyriausiųjų gydytojų, laivų kapitonų, karinių dalinių vadų, laisvės atėmimo vietų viršininkų, seniūnų ir kitų pareigūnų (toliau tekste – pareigūnai), kurie, vadovaujantis Civilinio kodekso nuostatomis, turi atitinkamus įgaliojimus, parengimo, registravimo ir saugojimo tvarka. Ši tvarka būtų privaloma atitinkamoms įstaigoms (gydymo įstaigoms, sanatorijoms, kariniams daliniams ir kt.) ir padėtų užtikrinti tinkamą Civilinio kodekso nustatytų pareigų minėtiems pareigūnams vykdymą. Todėl buvo nuspręsta prašyti Teisingumo ministerijos kartu su Socialinės apsaugos ir darbo, Sveikatos apsaugos, Krašto apsaugos, Vidaus reikalų bei Susisiekimo ministerijomis, taip pat Lietuvos notarų rūmais, o prireikus ir kitomis institucijomis, išnagrinėti šią problemą ir parengti atitinkamo Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektą.

Analizuojant notaro tvirtinamų nekilnojamo turto sandorių teisinės registracijos VĮ Registrų centre įkainio klausimą, buvo diskutuota apie jo nustatymo atitinkamame teisingumo ministro tvirtinamame įsakyme tikslumą, o taip pat buvo aptariamas VĮ Registrų centro įkainių klausimas. Pasitarimo metu buvo iškeltas klausimas dėl VĮ Registrų centro įkainių dydžio pagrįstumo. Todėl buvo nuspręsta prašyti Teisingumo ministerijos išanalizuoti šį klausimą nurodytais aspektais.

3.7. Teisės ir teisėtvarkos komitetas, įgyvendindamas parlamentinę kontrolę, 2010 m. rugsėjo 29 d. surengė Lietuvos Respublikos Seimo valdybos sudarytos darbo grupės „Dėl Lietuvos Respublikos prokuratūros teisinei padėčiai ir vietai valstybės valdžios institucijų sistemoje nustatyti“ ir Generalinėje prokuratūroje sudarytos darbo grupės dėl prokuratūros veiklos tobulinimo bei kompetentingų institucijų išplėstinį posėdį. Posėdyje buvo diskutuojama dėl prokuratūros struktūros krypties: kokia turėtų būti struktūra – ar dvipakopė, ar trijų pakopų, kaip yra šiuo metu, kokios grandys turėtų likti; funkcijų pasidalijimas tarp prokuratūrų, su kitomis institucijomis, taip pat buvo diskutuojama dėl viešojo intereso gynimo, jo principų nustatymo, kitų institucijų dalyvavimo viešojo intereso gynimo procese.

3.8. 2010 m. spalio 15 d. suorganizavo posėdį, skirtą Europos žmogaus teisių teismo sprendimams prieš Lietuvą, jų vykdymo problematikai ir kitiems susijusiems klausimams aptarti.

Šio posėdžio metu buvo analizuojami Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos pažeidimų prevencijos, visų pirma, dėl nemokamų viešųjų darbų skyrimo, klausimai, naujausi Europos žmogaus teisių teismo priimti sprendimai bylose prieš Lietuvą ir naujai perduotos bylos.

Svarstant nemokamų viešųjų darbų skyrimo klausimą buvo pažymėta, kad priverstinio ar privalomo darbo draudimą reguliuoja kelios Lietuvai privalomos tarptautinės sutartys, tai yra ne tik Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija, tačiau taip pat ir Jungtinių Tautų 1966 m. Tarptautinis pilietinių ir politinių teisių paktas, Tarptautinės darbo organizacijos 1930 m. Konvencija dėl priverstinio ar privalomojo darbo bei 1957 m. Konvencija dėl priverstinio darbo panaikinimo. Europos žmogaus teisių teismo praktika šiuo klausimu kol kas nėra išplėtotą, tačiau šiuo klausimu yra pasisakiusi Tarptautinė darbo organizacija, kurios konvencijomis Europos žmogaus teisių teismas taip pat remiasi. Atsižvelgiant į minėtos organizacijos pateiktus apibendrinimus galima daryti prielaidą, kad laikantis tam tikrų nurodytų sąlygų viešieji darbai būtų vertinami kaip patenkantys į draudžiamo priverstinio ar privalomojo darbo išimtį ir atitinkamai juos skiriant asmens sutikimas nebūtų laikomas privalomu.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovė Europos žmogaus teisių teisme Elvyra Baltutytė taip pat pristatė naujausius Europos žmogaus teisių teismo priimtus sprendimus bylose prieš Lietuvą ir naujai perduotas bylas. Buvo pažymėta, kad šiuo metu daugiau yra ne teisėkūros, bet teisės taikymo problemų, ypač buvo akcentuotos ilgos proceso trukmės bei nekaltumo prezumpcijos pažeidimo problematika.

4. APSVARSTYTI KITI SVARBŪS KLAUSIMAI

2010 m. balandžio 30 d. Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas Prezidentūroje susitiko su Respublikos Prezidente Dalia Grybauskaite.

Susitikime ypatingas dėmesys buvo skiriamas teismų veiklai pagerinti ir įstatymų pataisoms, kurios leistų supaprastinti ir pagreitinti bylų nagrinėjimą teismuose. Buvo aptariamos teismų jungimo ir privalomo teismo posėdžių garso įrašų darymo galimybės. Buvo akcentuojama, kad komitetas ir Seimas apsvarstytų svarbius įstatymų projektus, reikalingus kovai su korupcija, kurie laikytini prioritetiniais darbais.

5. PAREIŠKIMŲ IR RAŠTŲ NAGRINĖJIMAS

Teisės ir teisėtvarkos komitete gauta labai įvairaus pobūdžio raštų, laiškų ir pareiškimų. Dauguma jų yra dėl įstatymų išaiškinimo, jų taikymo praktikoje problemų, kreipimusi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą inicijavimo, siūlymai keisti įstatymus, tobulinti jų priėmimo procedūras ir pan. Piliečių skunduose keliama klausimai dėl teisėjų darbo kokybės, bylų nagrinėjimo teismuose vilkinimo, dėl teisėjų pareigūnų atlyginimo klausimų, teikiami pasiūlymai dėl teismų darbo tobulinimo, teisėjų asmeninės atsakomybės už priimtus sprendimus. Ypač padaugėjo skundų dėl mažinamų biudžeto asignavimų teisėsaugos institucijoms (tame tarpe ir teismams), įvairių

socialinių išmokų. Laiškuose taip pat dėstomos problemos dėl teikiamos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos, dėl nuosavybės teisių į žemę atstatymo, skundžiamasi policijos pareigūnų, prokurorų bei ikiteisminio tyrimo pareigūnų veiksmais. Daug laiškų gaunama iš įkalinimo įstaigų. Juose prašoma paaiškinti vienu ar kitu įstatymų nuostatas, teikiami siūlymai dėl įstatymų tobulinimo, dėl asmenų, nuteistų iki gyvos galvos teisinės padėties gerinimo, skundžiamasi įkalinimo bei pataisos įstaigų pareigūnų veiksmais, įkalinimo įstaigose galiojančiomis vidaus tvarkos taisyklėmis, nuteistųjų laikymo sąlygomis bausmės atlikimo vietose, dėl baudžiamųjų įstatymų, susijusių su lygtiniu paleidimu, nuostatų taikymo.

Metų pabaigoje ypač padaugėjo skundų dėl prokurorų darbo tiriant baudžiamąsias bylas, ginant viešąjį interesą, dėl atskirų prokurorų neveikimo bei Generalinės prokuratūros neveiklumo ar nesugebėjimo kontroliuoti prokurorų darbo.

Nors tai ne Teisės ir teisėtvarkos komiteto kuriojama sritis, tačiau nemažai buvo gauta skundų, susijusių su vaiko teisių pažeidimais, o taip pat asmenų raštų, kuriuose buvo teikiami pasiūlymai dėl Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo nuostatų tobulinimo.

6. TARPTAUTINIAI RYŠIAI

6.1. 2010 m. gegužės 3 d. Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas Stasys Šedbaras susitiko su Vilniuje viešiniu Tarptautinio notarinių tyrimų instituto Šveicarijoje vadovu Michel Merlotti ir Lietuvos notarų rūmų atstovais. M. Merlotti į Vilnių delegavo Tarptautinės lotyniškojo notariato sąjungos prezidentas Eduardo Gallino. Tarptautinio notarinių tyrimų instituto Šveicarijoje vadovo atvykimo į Lietuvą tikslas – pristatyti valdžios institucijoms lotyniškojo notariato organizavimo patirtį užsienyje.

M. Merlotti pristatė kitų Europos valstybių patirtį ir pažymėjo, kad Lietuvoje parengtas notarų įkainių projektas prieštarauja daugelyje Europos valstybių galiojantiems principams ir sukels pavojų, kad notaro paslaugos taps neprieinamos daugeliui mažesnes pajamas turinčių žmonių. Jis pažymėjo, kad daugelyje lotyniškojo notariato valstybių notarų paslaugų įkainiai būna pagrįsti sandorio verte. Tuo tarpu siekis susieti notarų paslaugų kainodarą su sąnaudomis užkirs kelią įgyvendinti ne tik notaro nepriklausomumo, bet ir atsakomybės principą. Siūlomoje notarų paslaugų kainodaroje nelieta socialinės orientacijos, todėl esant ekonominiam sunkmečiui tokie pakeitimai neigiamai paveiks pažeidžiamas asmenų grupes.

Komiteto pirmininkas S. Šedbaras pažymėjo, kad yra planuojama inicijuoti Notariato įstatymo pakeitimus, kuriuose būtų reglamentuoti notarų atlyginimo dydžių nustatymo principai. Teisės ir teisėtvarkos komitetas kreipėsi į Teisingumo ministrą Remigijų Šimašių su pasiūlymu nepatvirtinti naują paslaugų kainodarą nustatančio įsakymo, kol Seimas nepriims Notariato įstatymo pataisų.

6.2. 2010 m. gegužės 19-21 d. Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas Stasys Šedbaras dalyvavo Europos Sąjungos valstybių narių parlamentų teisingumo ir vidaus reikalų komitetų pirmininkų susitikime Madride (Ispanijos karalystė). Šio susitikimo metu buvo nagrinėtos tokios

temos, kaip: Ispanijos pirmininkavimo prioritetai teisingumo srityje; Ispanijos pirmininkavimo prioritetai vidaus reikalų srityje; vidaus saugumas ir teisingumas Europos Sąjungoje, rizikos prevencijos ir bendradarbiavimo modelis, aukų apsauga; parlamentinė priežiūra laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje pagal Lisabonos sutarties nuostatas.

6.3. 2010 m. spalio 4-6 dienomis Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas Stasys Šedbaras dalyvavo Europos Parlamento Piliečių laisvės, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto pirmininko Juan Fernando Lopez Aguilar surengtame tarpparlamentiniame posėdyje „Demokratinė atskaitomybė laisvės, saugumo ir teisingumo srityje: Europolas, Eurojustas, Frontexas ir Šengenas“ Briuselyje (Belgijos Karalystė). Šio susitikimo metu buvo nagrinėtos tokios temos, kaip: operatyvus bendradarbiavimas tarp agentūrų laisvės, saugumo ir teisingumo srityje, klausimai, susiję su Europolu, Eurojusto, Frontexo ir Šengeno veikla ir perspektyvomis.

6.4. 2010 m. lapkričio 30 dieną Teisės ir teisėtvarkos komiteto pirmininkas Stasys Šedbaras dalyvavo Europos Parlamento teisės reikalų komiteto surengtoje konferencijoje šeimos teisės klausimais. Šio susitikimo metu buvo nagrinėtos tokios temos, kaip: šeimos teisė: pasiekimai ir perspektyvos, tarpvalstybinis paveldėjimas, tėvų atsakomybė ir vaikų apsauga, civilinio statuso dokumentai.

7. KONFERENCIJOS, DISKUSIJOS, KITI RENGINIAI

7.1. 2010 m. vasario 11 d. Teisės ir teisėtvarkos komitetas surengė diskusiją, skirtą Lietuvos Respublikos pilietybės, įgytos gimimu, netekimo, kai yra įgyjama kitos valstybės pilietybė, klausimams nagrinėti. Diskusijoje dalyvavo konstitucinės teisės, tarptautinės teisės ekspertai, Respublikos Prezidento kanceliarijos, Užsienio reikalų ministerijos, Migracijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos, Pasaulio lietuvių bendruomenės atstovai.

Diskusijos metu buvo aptariamas šiuo metu Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir kituose teisės aktuose nustatytas pilietybės teisinis reguliavimas, Pasaulio lietuvių bendruomenės atstovai pasisakė, su kokiomis problemomis susiduria asmenys netekę Lietuvos Respublikos pilietybės, po to, kai įgijo kitos valstybės pilietybę. Dalyviai analizavo, kaip kitos Europos valstybės sprendžia pilietybės netekimo, įgijus kitos valstybės pilietybę, klausimus, kiek plačiai Europoje yra paplitęs dvigubos pilietybės institutas. Buvo pažymėta, kad Europos valstybių praktika šioje srityje yra gana įvairi: kai kuriose valstybėse, kaip pavyzdžiui Austrijoje, Čekijoje, Danijoje, Estijoje, Prancūzijoje, Nyderlanduose siekiama vengti dvigubos pilietybės atvejų, ten iš esmės ji yra draudžiama. Tačiau valstybės savo teisės aktuose yra nustačiusios, kad tam tikrais išimtiniais atvejais dviguba pilietybė yra galima, kaip pavyzdžiui Danijoje yra leidžiama dviguba pilietybė, jei ją įgijo pagal *ius sanguinis* principą, o kitos valstybės – pagal *ius soli* principą. Čekijoje pilietybės asmuo netenka automatiškai, kai tik įgyja kitos valstybės pilietybę ir tai nelaikoma Čekijos pilietybės atėmimu, tačiau taip pat yra nustatytos kai kurios išimtys, kada dviguba pilietybė leidžiama, pavyzdžiui, tokiu atveju, jei kitos valstybės pilietybę įgyjama gimimu arba susituokus su kitos valstybės piliečiu.

Kai kuriose kitose Europos valstybėse, kaip pavyzdžiui Latvijoje, Rumunijoje, Slovėnijoje, Vokietijoje, dviguba pilietybė yra galima. Šiose valstybėse dviguba pilietybė nėra taisyklė, tačiau ir

ne reta išimtis. Pavyzdžiui Vokietijos Pilietybės įstatymas nustato, kad asmuo netenka Vokietijos pilietybės, kai tik savo prašymu įgyja kitos valstybės pilietybę. Tačiau ši nuostata netaikoma tiems atvejams, kada įgyjama kitos Europos Sąjungos valstybės narės ar Šveicarijos pilietybė, taip pat pilietybė tų valstybių, iš kurių piliečių Vokietija pagal sudarytas tarptautines sutartis nereikalauja atsisakyti turimos pilietybės tam, kad įgytų Vokietijos pilietybę.

Yra ir trečia grupė Europos valstybių, tokių kaip Malta, Suomija, Švedija, Šveicarija, Lenkija, kuriose yra leidžiama dviguba arba net dauginė pilietybė. Kai kuriose iš šių valstybių, kaip pavyzdžiui Maltoje, dviguba pilietybė yra tapusi taisykle, o ne reta išimtimi. Kai kurių iš šių valstybių, kaip pavyzdžiui Lenkijos, Pilietybės įstatymas nustato, kad Lenkijos pilietis tuo pačiu metu negali būti laikomas kitos valstybės piliečiu, tačiau ši nuostata interpretuojama ne kaip draudimas Lenkijos piliečiams įgyti kitos valstybės pilietybę, o kaip norma, pagal kurią Lenkijos valdžios institucijos santykiuose su savo piliečiais iš esmės ignoruoja kitas jų turimas pilietybes – remiantis kita pilietybe negalima vengti pilietinių pareigų Lenkijai ar reikalauti kokių nors su kitos valstybės piliečio statusu susijusių teisių. Šveicarijoje nuo 1992 m. be apribojimų leidžiama turėti dvigubą pilietybę, nes nuspręsta, kad reikalavimas atsisakyti kitos valstybės pilietybės turėtų prasmę tik tuomet, jei jo laikymąsi būtų galima kontroliuoti.

Diskusijos metu buvo aptariamas Lietuvos Respublikos Konstitucijos keitimo tikslingumas, analizuota, ar būtų tikslinga tam tikra dalimi liberalizuoti dvigubą pilietybę, nagrinėta, kokie būtų tokio liberalizavimo privalumai ir trūkumai, svarstyta, koks galėtų būti priimtų pataisų santykis su kitais Lietuvos Respublikos Konstitucijos straipsniais. Buvo pažymėta, kad kai kuriose Europos valstybėse nėra tokio griežto reguliavimo, nes dažniausiai šiuos klausimus nustato ne šių valstybių konstitucijos, bet įstatymai.

Diskusijos dalyviai diskutavo apie tai, kad šiuo metu susiduriama su Lietuvos Respublikos pilietybės, įgijus kitos valstybės pilietybę, netekimo problema – kartais netgi tos pačios šeimos nariai yra Lietuvos Respublikos piliečiai ir jau šios pilietybės netekę asmenys. Tačiau nustatant tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį dviguba pilietybė taptų ne reta išimtimi, o masiniu reiškiniu, neišvengiamai reikėtų spręsti klausimą, ar dvigubą pilietybę turintis asmuo galėtų tapti Seimo nariu, Respublikos Prezidentu, teisėju, stoti į Lietuvos Respublikos valstybės tarnybą, ar jis turėtų įstatymų leidybos iniciatyvos teisę, ar turėtų atlikti karo ar alternatyviąją krašto apsaugos tarnybą.

Dalyviai akcentavo, kad teisė į Lietuvos Respublikos pilietybę nėra prigimtinė teisė, nes kiekvienas asmuo turi teisę į pilietybę, tačiau ne į konkrečios valstybės pilietybę. Pilietybė yra nuolatinis teisinis asmens ryšys su valstybe, grindžiamas abipusėmis teisėmis ir pareigomis. Diskusijos metu taip pat buvo išsakyta nuomonė, kad nors teisė į Lietuvos Respublikos pilietybę ir nėra prigimtinė teisė, tačiau svarstyтина, kad būtų tikslinga diskutuoti apie tokią Pilietybės įstatymo nuostatą, pagal kurią tuo atveju, jeigu pilietybė yra įgyta gimimu, asmuo jos galėtų netekti tik savo paties valia.

Diskusijos metu buvo pažymėta, kad Lietuvos Respublikos piliečiai, 1992 m. priimdami Lietuvos Respublikos Konstituciją nusprendė, kad Konstitucijos nuostata, pagal kurią išskyrus įstatymo numatytus atskirus atvejus, niekas negali būti kartu Lietuvos Respublikos ir kitos valstybės pilietis, gali būti pakeista tik referendumu. Todėl norint išspręsti pilietybės, įgytos gimimu netekimo,

įgijus kitos valstybės pilietybę, klausimą, su kuriuo susiduria nemaža dalis šiuo metu iš Lietuvos emigravusių lietuvių, reikėtų rengti referendumą ir keisti Lietuvos Respublikos Konstitucijos 12 straipsnį. Todėl tik politinė valia bei įvairių socialinių, politinių, geopolitinių, globalizacijos įtakos ir įvairių kitų dvigubos pilietybės klausimo aspektų analizė galėtų padėti apsispręsti dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos keitimo tikslingumo.

7. 2. 2010 m. balandžio 14 d. Teisės ir teisėtvarkos komitetas kartu su Europos informacijos biuru organizavo Europos savaitės diskusiją „Kova su organizuotu nusikalstamumu: prekyba žmonėmis“. Lietuvos kriminalinės policijos biuro Nusikaltimų tyrimo 1-osios valdybos Prekybos žmonėmis skyriaus viršininkė Reda Sirgedienė pristatė praktinius prekybos žmonėmis kontrolės aspektus. Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuro vadovė Audra Sipavičienė aptarė prekybos žmonėmis prevencijos priemones. Teisėjų Tarybos pirmininkė Laima Garnelienė kalbėjo apie teismų praktiką ir prekybos žmonėmis bylų nagrinėjimo problematiką. Lietuvos Caritas vykdomo projekto „Pagalba prostitucijos ir prekybos moterimis aukoms“ koordinatore Kristina Mišinienė diskutavo apie pagalbą prekybos žmonėmis aukoms.

8. PRIORITETINIAI TEISĖS AKTŲ PROJEKTAI, KURIE PLANUOJAMI PRIIMTI 2011 M. SEIMO (VI) PAVASARIO SESIJOJE

8. 1. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimai ir juos lydinčiųjų teisės aktų pakeitimai. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIP-1409 (toliau – projektas) rengimą paskatino tai, kad taikant nuo 2003 m. sausio 1 d. įsigaliojusį Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksą išryškėjo nemažai civilinio proceso teisinio reguliavimo problemų. Projekto tikslas – išspręsti šias problemas ir modernizuoti civilinį procesą. Civilinio proceso kodekso nuostatos yra keičiamos, siekiant sudaryti proceso šalims geresnes galimybes įgyvendinti savo teises civiliniame procese, siekiant skatinti modernių komunikacijų naudojimą šiuolaikiniame civiliniame procese, taip pat palengvinti teismų darbą, įtvirtinant aiškesnes civilinio proceso taisykles bei šalinant praktines problemas, šiuo metu egzistuojančias civiliniame procese.

Kartu su įstatymo projektu Nr. XIP-1409 turėtų būti svarstomi ir šie įstatymų projektai:

- Administracinių bylų teisenos įstatymo 21, 37, 70 ir 142 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIP-1410. Projekte patikslinamas bylų priskirtinumo bendrosios kompetencijos ar administraciniam teismui klausimų nagrinėjimo reguliavimas, siekiant išvengti praktikoje pasitaikančių situacijų, kai konkrečios bylos neprisiima nagrinėti nei bendrosios kompetencijos, nei administracinis teismas;

- Baudžiamojo proceso kodekso 40, 366 ir 373 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIP-1411, susijęs su teismų reforma ir teisminių procesų (civilinio, baudžiamojo, administracinio) tobulinimu. Atsižvelgiant į praktinius teismų veikloje išryškėjusius poreikius, patobulinamas reguliavimas dėl teisėjų kolegijų sudarymo, numatant mišrios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus ir Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos sudarymo galimybę. Tokios

kolegijos nagrinėtų civilines ar baudžiamąsias bylas, kuriose iškyla sudėtingi atitinkamai baudžiamosios ar civilinės teisės klausimai;

- Teismų įstatymo 36, 37 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 37¹ straipsniu įstatymo projektas Nr. XIP-1412. Projektu siekiama įtvirtinti galimybę civiliniame procese naudoti informacines ir elektroninių ryšių technologijas, projekte siūloma nustatyti pagrindinius elektroninės bylos vedimo aspektus. Be to, projekte numatoma, kokiais būdais proceso dalyviai galės identifikuoti save, teikdami teismui procesinius dokumentus elektroninių ryšių priemonėmis;

- Antstolių įstatymo papildymo 43(1) straipsniu įstatymo projektas Nr. XIP-1413;

- Civilinio kodekso 1.3, 1.65, 5.39, 5.50, 5.52, 5.53, 5.60 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIP-1414;

- Administracinių bylų teisenos įstatymo 11, 22, 23, 24, 34, 37, 39, 51, 53, 57, 61, 64, 66, 68, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 82, 83, 85, 87, 93, 105, 106, 107, 110, 118, 119, 121, 125, 129, 130, 131, 132, 134, 135, 137, 138, 142, 155 ir 157 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektas Nr. XIP-1929.

8.2. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso pakeitimai ir juos lydinčiųjų teisės aktų pakeitimai. Lietuvos Respublikos Civilinio kodekso 4.170, 4.171, 4.172, 4.174, 4.175, 4.176, 4.177, 4.178, 4.179, 4.180, 4.181, 4.183, 4.184, 4.185, 4.186, 4.188, 4.189, 4.190, 4.191, 4.192, 4.196, 4.197, 4.199, 4.201, 4.206, 4.207, 4.209, 4.210, 4.211, 4.212, 4.214, 4.216, 4.219, 4.221, 4.223, 4.226, 4.256 straipsnių pakeitimo ir Kodekso papildymo 4.192(1), 4.194(1) straipsniais įstatymo projektas Nr. XIP-720 (toliau – projektas). Projekto pagrindinis tikslas – Hipotekos registro vystymo koncepcijos įgyvendinimas. Siūloma atsisakyti hipotekos skyrių prie apylinkės teismų ir hipotekos teisėjų funkcijų registruojant hipoteką (įkeitimą), kad hipotekos registravimas būtų administracinis, o ne teisminis procesas, taip pat atlikti kitus teisės aktų pakeitimus didinant hipotekos ir įkeitimo teisinio reguliavimo efektyvumą ir užtikrinti kreditoriaus ir skolininko teisėtą interesų pusiausvyrą.

Kartu su įstatymo projektu Nr. XIP-720 turėtų būti svarstomi ir šie įstatymų projektai:

- Civilinio proceso kodekso 542, 543, 544, 545, 551, 554, 566, 744, 745, 746, 747 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei 546, 547, 548, 549, 550, 552, 553, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 567, 568, 569 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektas Nr. XIP-721;

- Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 36 straipsnio pakeitimo ir papildymo įstatymo projektas Nr. XIP-722;

- Teismų įstatymo 14, 15, 34, 103 straipsnių pakeitimo ir 16, 17, 58 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektas Nr. XIP-723;

- Turto arešto aktų registro įstatymo pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIP-724;

- Prekybinės laivybos įstatymo 78, 79, 80, 81, 83 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIP-725;

- Notariato įstatymo 26, 43, 46 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei Įstatymo papildymo 49(1) straipsniu įstatymo projektas Nr. XIP-726;

- Mokesčių administravimo įstatymo 103, 106 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektas Nr. XIP-727;

- Įmonių restruktūrizavimo įstatymo 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIP-728;
- Įmonių bankroto įstatymo 2, 33 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIP-729;
- Hipotekos registro steigimo įstatymo pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIP-730.

8.3. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso pakeitimai.

8.3.1. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 47 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIP-2069 siekiama padidinti baudas fiziniams asmenims už nesunkius, apysunkius ir sunkius nusikaltimus. Teisės ir teisėtvarkos komitetas projektą patobulino, apsvarstė, tačiau Seimas jo nespėjo apsvarstyti ir priimti dėl didelės Seimo 2010 m. rudens (V) sesijos darbų programos apimties.

8.3.2. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 3, 7, 95, 100, 101, 102, 103, 105, 106, 109, 111 straipsnių pakeitimo bei papildymo, 104 straipsnio pripažinimo netekusiu galios ir kodekso papildymo 113¹ straipsniu įstatymo projektas Nr. XIP-276, kurio tikslas – suderinti Lietuvos Respublikos nacionalinę teisę su 1998 m. Tarptautinio Baudžiamojo Teismo Romos statutu, 1949 m. Ženevos konvencijomis dėl karo aukų apsaugos ir jų 1977 m. papildomais protokolais, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos tarptautinius įsipareigojimus, taip pat tobulinti Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso XV skyriaus nuostatas, šalinant teisinio reguliavimo spragas ir kriminalizuojant pavojingas veikas, ypatingai svarbias Lietuvai, susijusias su 1991 m. sausio 13-ąją ir Medininkuose įvykdytais nusikaltimais.

8.3.3. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 100, 109, 219, 220, 227, 234, 254, 256, 302, 308(1), 426 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu Nr. XIP-1821 siekiama ekonomiškesnio ir greitesnio baudžiamojo proceso. 2010 m. pavasario (IV) sesijoje priimti sujungti projektai Nr. XIP-1378 su XIP-2100, kuriais buvo patobulintas ikiteisminio tyrimo procesas, o šiuo projektu Nr. XIP-1821 siekiama patobulinti teismo proceso stadiją, todėl Komitetas laiko projektą prioritetiniu.

8.3.4. Lietuvos Respublikos Seimas 2009 m. gegužės 5 d. nutarimo Nr. XI-245 „Dėl Lietuvos Respublikos prokuratūros 2008 metų veiklos ataskaitos“ 2 straipsnio 4 punktu pasiūlė Lietuvos Respublikos prokuratūrai atlikti Baudžiamojo proceso kodekso ikiteisminio tyrimo dalies taikymo po naujojo Baudžiamojo proceso kodekso įsigaliojimo (2003 m. gegužės 1 d.) analizę ir prireikus siūlyti Baudžiamojo proceso kodekso pakeitimo įstatymų projektus. Generalinė prokuratūra, įgyvendindama šį Seimo nutarimą, parengė Baudžiamojo proceso kodekso pataisų projektą ir perdavė jį Komitetui įvertinti bei įregistruoti ir Seimo pavasario (VI) sesijoje kartu svarstyti su kitais Baudžiamojo proceso pakeitimų projektais.

8.4. Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo pakeitimai. Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 4, 10, 11, 17, 22, 23, 25, 34 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektas Nr. XIP-2143.

Seimo valdyba, atsižvelgdama į Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto siūlymą, 2010 m. sausio 15 d. sprendimu Nr. SV-S-534 sudarė darbo grupę Lietuvos Respublikos prokuratūros teisinei padėčiai ir vietai valstybės valdžios institucijų sistemoje nustatyti.

Šio įstatymo projekto tikslas – prokuratūros veiklos tobulinimo programa, nes projektu siekiama išspręsti tam tikrus ikiteisminio tyrimo institucijų veiksmų koordinavimo, kontrolės, prokuratūros atsakomybės klausimus, pakeisti generalinio prokuroro, jo pavaduotojų tam tikrus įgaliojimus, sumažinti įvairias komisijas, atliekančias panašų darbą ir kitus projekte numatytus klausimus.

8. 5. Lietuvos Respublikos probacijos įstatymo projektai ir juos lydinčių teisės aktų pakeitimai. Lietuvos Respublikos probacijos įstatymo projektas Nr. XIP-1892 parengtas, siekiant sukurti palankią teisinę aplinką Lietuvoje vykdyti probaciją (bausmės vykdymo atidėjimą, lygtinį atleidimą nuo bausmės prieš terminą ir lygtinį paleidimą iš pataisos įstaigų). Teisinis probacijos reguliavimas Lietuvos Respublikos teisės sistemoje turi tam tikrų trūkumų – kai kuriuos probacijos aspektus, kurie turėtų būti numatyti įstatymu (pvz., institucijų įgaliojimai, nuteistųjų teisinė padėtis), reguliuoja poįstatyminiai teisės aktai, kai kurie aspektai nereguliuoti arba nauji (probacijos principai, asmenų pakartotinio nusikalstamo elgesio rizikos vertinimas, socialinio tyrimo išvadų rengimas, elektroninio stebėjimo taikymas), kai kuriuos aspektus (priežiūros vykdymas, nuteistųjų teisinė padėtis) reguliuoja keli skirtingos teisinės galios teisės aktai, nustatydami nevienodus nuostatus, teisinis reguliavimas pasižymi teisės aktų gausa, todėl nėra suformuotos vientisos savo turiniu ir vidiniais ryšiais bei efektyviai veikiančios probacijos sistemos. Siekis užkrinti teisinį tikrumą ir aiškumą nulėmė poreikį rengti atskirą įstatymą, kuris įtvirtintų probacijos institucinę ir vykdymo sistemą. Be to, probacijos reforma padėtų nusikaltusių asmenų socializacijai, būtų suteiktos jiems didesnės galimybės pasitaisyti, netaikant realios bausmės, jei tai galima padaryti atsižvelgiant į nusikaltimo sunkumą, tuo pačiu, ši reforma – tai tam tikra alternatyva Amnestijos įstatymų projektams. Kartu su įstatymo projektu Nr. XIP-1892 turėtų būti svarstomi ir šie įstatymų projektai:

- Baudžiamojo kodekso 48, 67, 75, 77, 82, 87, 92 ir 94 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIP-1893;
- Baudžiamojo proceso kodekso 89, 90, 339, 342, 348, 358, 360, 362 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei Kodekso papildymo 36(1), 253(1) straipsniais įstatymo projektas Nr. XIP-1894;
- Bausmių vykdymo kodekso 18, 19, 66, 90, 91, 126, 140, 154, 157, 159, 164, 179 ir 183 straipsnių pakeitimo bei 127, 160, 161, 162 ir 163 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektas Nr. XIP-1895;
- Tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto 2, 5, 7 ir 22 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIP-1896;
- Valstybės tarnybos įstatymo 4, 11 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 20(1) straipsniu įstatymo projektas Nr. XIP-1897.

Lietuvos Respublikos probacijos įstatymo projektas Nr. XIP-2644 alternatyvus Lietuvos Respublikos probacijos įstatymo projektui Nr. XIP-1892.

Kartu su įstatymo projektu Nr. XIP-2644 turėtų būti svarstomi ir šie įstatymų projektai:

- Baudžiamojo kodekso 48, 67, 72(2), 74, 75, 77, 82 ir 87 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIP-2645;

- Baudžiamojo proceso kodekso 89, 90, 339, 342, 348, 358 ir 360 straipsnių pakeitimo ir papildymo bei Kodekso papildymo 36(1), 253(1) straipsniais įstatymo projektas Nr. XIP-2646;
- Bausmių vykdymo kodekso 18, 19, 47, 157, 159, 164 ir 179 straipsnių pakeitimo bei 160, 161, 162 ir 163 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektas Nr. XIP-2647;
- Tarnybos Kalėjų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIP-2648.

8. 6. Lietuvos Respublikos Konstitucijos pakeitimai. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 67, 74, 84, 111, 112 ir 116 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas Nr. XP-2539 (toliau – projektas). Pagrindinis šio projekto tikslas yra padaryti Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų ir pirmininko skyrimo bei pašalinimo iš pareigų procesą atsakingesnę ir suteikti jam didesnės konstitucinės svarbos.

Šiuo metu pagal Konstitucijos 112 straipsnį Vyriausiojo administracinio teismo teisėjus, kaip ir kitų specializuotų, taip pat apylinkių, apygardų teismų teisėjus ir pirmininkus skiria, jų darbo vietas keičia Respublikos Prezidentas, Seimas Vyriausiojo administracinio teismo teisėjų ir pirmininko skyrimo procedūroje nedalyvauja. Be to, pagal Konstitucijos 116 ir 74 straipsnius Seimas apkaltos proceso tvarka už šiurkštų Konstitucijos pažeidimą arba priesaikos sulaužymą, taip pat paaiškėjus, jog padarytas nusikaltimas, gali iš pareigų pašalinti tik Aukščiausiojo Teismo pirmininką ir teisėjus, taip pat Apeliacinio teismo pirmininką ir teisėjus.

Projekte siūloma nustatyti, kad Vyriausiojo administracinio teismo teisėjus ir pirmininką, kaip ir Aukščiausiojo Teismo teisėjus ir pirmininką, skiria ir atleidžia Seimas Respublikos Prezidento teikimu, taip pat, kad Vyriausiojo administracinio teismo pirmininką ir teisėjus, kaip ir Aukščiausiojo Teismo pirmininką ir teisėjus bei Apeliacinio teismo pirmininką ir teisėjus už šiurkštų Konstitucijos pažeidimą arba priesaikos sulaužymą, taip pat paaiškėjus, kad padarytas nusikaltimas, Seimas gali pašalinti iš pareigų apkaltos proceso tvarka. Projekte taip pat siūloma nustatyti Lietuvos Respublikos administracinių teismų sistemą.

8. 7. Lietuvos Respublikos operatyvinės veiklos įstatymo pakeitimai. Lietuvos Respublikos operatyvinės veiklos įstatymo 3, 7, 10, 12 ir 23 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektą Nr. XIP-2767 (toliau – projektas) parengė Seimo valdybos 2010 m. gegužės 12 d. sprendimu Nr. SV-S-693 „Dėl darbo grupės Operatyvinės veiklos įstatymo pakeitimo įstatymo projektui parengti sudarymo“ sudaryta darbo grupė. Projektas parengtas atsižvelgiant į valstybės institucijų vykdančių operatyvinę veiklą pasiūlymus, siekiant kuo skubiau reaguoti į kai kuriuos praktinius operatyvinės veiklos subjektų poreikius. Projekto tikslas - operatyvinės veiklos subjektų veiklos efektyvumo kėlimas, nusikalstamų veikų išaiškinamumo didinimas, teisėtumo užtikrinimas.

Komiteto biuro vedėja

Dalia Komparskienė